

Sređivanje katastra zemljišta i novi geodetski premer u APV-u*

A) Sređivanje katastra zemljišta

»Katastar zemljišta zasnovan na preciznom i tačnom geodetskom planu, naslonjen na državnu triangulaciju, je generalni inventar bogatstva zemlje, i ujedno služi kao sigurna podloga za rešavanje pitanja privredne, finansijske, pravne, tehničke i naučne prirode.

Sređivanje katastra zemljišta predstavlja važan deo našeg privrednog razvoja. Kao takvog ga treba shvati i učiniti sve, da se on na vreme izvrši, i ova važna grana državne administracije postavi na zdravu osnovu, jer rezultati toga rada za diru u srž privredno-ekonomskog života naših naroda«. — (Jauković Spaso, načelnik Geodetske uprave NR Srbije).

A kakvo je stanje katastra zemljišta i zemljišne knjige na teritoriju APV-e i naseobice Subotice.

Svima nama, uglavnom, dobro je poznato, da je katastarski premer zemljišta i katastarski operat na teritoriji APV a, koji je i sada na snazi i upotrebi, star preko 50 godina.

Taj stari katastarski operat i stare katastarske mape, koje su sada u službenoj upotrebi, vremenski, a i usled velikih promena, koje su se na zemljištu dešavale, većim delom u neskladu su sa faktičkim stanjem na terenu.

Za vreme okupacije vršena je kolonizacija od strane okupatora, a naročito posle rata na ovamo, broj promena vlasništva na zemljištu bio je osobito velik, jer se je posedovno stanje u nekoliko mahova gotovo iz temelja menjalo. (agrarna reforma, unutrašnja i spoljna kolonizacija, konfiskacije, eksproprijacije, nacionalizacija stranih državljana, organizacija i reorganizacija seljačkih radnih zadruga i likvidacija istih, pokloni, arondacije, otkupi viška zemljišta i t. d.).

Tak o da mi danas imamo takvu situaciju, da faktičko stanje na terenu u velikom delu ne odgovara stanju u katastru, a i jedno i drugo ne slaže se za oko 60% sa stanjem zemljišnoknjižnim (gruntnicom). Sa ovakvim posedovnim i gruntnim stanjem nemoguće je vršiti pravilno poslovanje u katastarskim upravama a ni rešavati imovinsko pravne odnose na zemljištu. Isto tako nemoguće je plansko

planiranje, podizanje i usavršavanje poljoprivrede. A u isto vreme zbog nastalih velikih promena nije se redovno mogao održavati katastar zemljišta i u pogledu kultura i klasa što danas naročito otežava pravilno oporezivanje zemljišta na osnovu katastarskog prihoda.

Da bi slika napred izloženog stanja bila jasnija, navešćemo u ciframa izvesne promene, koje su se od 1946. godine do danas odigrale na zemljištu na teritoriji Reonske katastarske uprave u Subotici.

Reonska katastarska uprava u Subotici obuhvata teritoriju od 128.800 kat jutara i na toj površini izvršene su sledeće agrarne operacije:

1) Agrarna reforma, sa unutrašnjom i spoljnom kolonizacijom, koja je obuhvatila 4930 slučajeva na površini od

39.500 katastarskih jutara

2) Konfiskacije zemljišta bilo je oko 200 slučajeva na ukupnoj površini od oko 3 000 katastarskih jutara

3) Nacionalizacija je obuhvatila oko 800 slučajeva u površini od

2.500 katastarskih jutara

4) Pokloni od strane privatnih sopstvenika, bilo je 120 slučajeva, sa

2.400 katastarskih jutara

5) Arondacije u korist poljoprivrednih dobara, palo je pod udar arondacije 3120 slučajeva sa opvršinom od oko

22.000 katastarskih jutara

6) Otkup po Zakonu o poljoprivrednom zemljišnom fondu obuhvatio je 887 domaćinstava u površini od

7.628 katastarskih jutara

Dakle, samo kod napred nabrojanih operacija, bilo je izloženo promenama na zemljištu u površini od 77.028 kat. jut. t.i. pretrpelo je izmene u mestu, površini, obliku, vlasniku, kulturi i klasi 60% od ukupne površine sreza.

Ovde nisu uračunate sve promene na zemljištima koje su nastale usled reorga-

*) Geodetsko društvo Srbije Sekcija Subotica dostavilo je ovaj referat, podnesen na godišnjoj skupštini Društva u Subotici, da se uvrsti u G. L. kao njeno stanovište za rešavanje ovog pitanja.

šem u duhu Uredbe o katastru zemljišta tj. nije izvršeno prethodno propisno omeđavanje poseda, a niti je izvršena vertikalna prestava terena van varoškog dela sreza. Ista bi bila neophodno potrebna zbog novoformiranih naselja regulacionim i regionalnim planom predviđenih kao i u svrhe izvođenja tehničkih radova na zemljištu, koji će se uskoro izvoditi na teritoriji ovoga sreza.

3) S obzirom da sve promene od 1946 godine pa do danas nisu na terenu uglavnom izvršene i omeđene, a niti su sve deobe i promene na zemljištu izvršene tačno prema rešenjima od strane stručnjaka, nego putem nestručnih lica neće se novi premer slagati sa stanjem koje bi trebalo da važi na osnovu donetih rešenja i zemljišnog stanja i iz tih razloga otežaće se posao oko izlaganja azbučnih registra i operata.

4) Da su radovi na reambulaciji i novom premeru u Subotici prvi takve vrste, posle rata uopšte, i da su se na njima sticala nova iskustva u savladavanju novih metoda organizacije rada.

Pošto smo mi geodetski stručnjaci, naučno vezani za zemlju, isto toliko, koliko i zemljoradnici životno, naša je moralna obaveza da se preko svoga geodetskog društva savetujemo, razmenjujemo misli i gledišta u cilju iznalaženja najboljih metoda rada i organizacije rada, kako bi svojim rezultatima i pravilnim radom stalno i budno bdili nad posedima opštinarodne imovine, nad imanjima zemljoradnika, i nad njihovim životnim pitanjima, rešavajući njihove probleme na najcelishodniji način i onim metodama rada, koje će u službi Društva, zajednice, nauke, napretka i blagostanja naših naroda biti od najveće koristi.

Na temelju ovih činjenica, slobodni smo da predlažemo:

1) Da se novi premer na teritoriji APV-e, tj. tamo gde je starim premerom i zemljišnom knjigom već zagarantovana veličina poseda svakog vlasnika, ne vrši na isti način, kako je vršen u užoj Srbiji pri rata, gde premera uopšte nije bilo, već da se novi premer rešava komasacijom zemljišta. Jer pored napred navedenoga, sadanje stanje sa iseckanim, razvučenim, dugačkim i uskim parcelama i razbacanim posedima gazdinstva, krivim i prekobrajnim putevima, ne daje uslova ni mogućnosti za ozbiljno unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa zemljišta, a niti je na takvom zemljištu moguće izvoditi tehničku melioraciju.

Osnovni zadatak unapređenja poljoprivrede sastoji se prvenstveno u unapređenju poljoprivredne proizvodnje sa zemljišta. A da bi se to ostvarilo poljoprivredno zemljište potrebno je prethodno tehnički osposobiti, da bi se isto moglo obrađivati mehanizovanim sredstvima, sa primenom agrotehničkih mera, a u cilju ekonomičnijeg obrađivanja i postizavanja većeg žetvenog prinosa. To znači prvenstveno treba rešiti uređenje poljoprivrednog zemljišta, a to se jedino najpravednije, najbrže i najjeftinije postiže komasacijom zemljišta sa melioracijom, jer po obavljenoj komasaciji zemljišta istovremeno se rešavaju svi postojeći problemi na zemljištu ekonomski, tehnički, pravni, politički i fiskalni. Putem izvođenja komasacija zemljišta, rešava se istovremeno, o jednom trošku, jednim zamahom, zamršeni problemi poseda u prirodi, u katastru zemljišta, u zemljišnoj knjizi i sve to dovodi u jednu harmoničnu saglasnost za narednih 50—60 godina, a istovremeno dobija se i novi geodetski premer u duhu najmodernije i najracionalnije socijalističke izgradnje.

2) Da se što pre donese Zakon o komasaciji zemljišta za APV-e a ukoliko je potrebno i za čitavu NR Srbiju.

3) Da se komasaciji zemljišta u APV-u pristupi tek onda pošto se prethodno tehnički sredi katastarski operat i planovi prema faktičnom stanju na terenu i na osnovu postojećih promena i izvrši gruntovna uknjižba svih tih promena.

4) Da se izradi perspektivni plan radova na komasaciji zemljišta u koordinaciji sa Zavodom za privredno planiranje NR Srbije, urbanističkom službom NR Srbije koja izrađuje regionalne planove za čitavu teritoriju už Srbije i APV-e.

5) Da se prouče planovi dobiveni putem aerofotogrametrije izrađeni za privrednu kartu u razmeri 1:5.000, gde postoje trigonometrijske, vezne i poligone tačke, i koje su izrađene sa vertikalnom projekcijom, da se iskoriste i da posluže kao solidna baza uz postojeći prethodno sredi katastarski operat, za radove komasacije zemljišta na teritoriji APV-e. Naše je gledište da se i ti planovi mogu upotrebiti kao osnova za komasaciju zemljišta.

6) Da se pri Geodetskoj upravi NRS a napose pri Geodetskoj upravi APV-a formira jedno savetodavno telo geodetskih stručnjaka sa zadatkom izrade perspektivnog plana rada na komasaciji zemljišta u Vojvodini, proučavanja svih metoda rada i organizacije rada, ispitivanja

vrednosti svih postojećih planova sa kojima raspolazemo a poslužili bi kao baza za komasaciju zemljišta, kao i u cilju koordiniranaja sa Zavodom za planiranje NRS odnosno APV-e, Urbanističkim zavodom i ostalim institucijama.

7) Da se jedan broj iskusnih geodetskih stručnjaka pošalje 3—6 meseci na specijalizaciju iz komasacije zemljišta u inostranstvo prvenstveno u Nemačku, gde se svi geodetski radovi na zemljištu uglavnom izvode isključivo putem komasacije.

8) Da se, opština Bajmok u srezu subotičkom, koju još nije obuhvatio novi premer, premeri na bazi komasacije, uzimajući kao osnov i podlogu postojeće

planove komasacije u razmeri 1:2880, radene krajem XIX veka.

9) Da se i u buduće kroz naše društvo nastavi sistem savetovanja i diskusija o aktuelnim problemima, koji se postavljaju pred našu geodetsku službu, isti svestrano osvetljavaju i donose najcelishodniji predlozi i zaključci, jer je to najbolji put i način da se problematika naših radovi u vezi sa raznolikim i obimnim zadacima koji se pred nas postavljaju zajednički i pravilnije rešavaju.

GEODETSKO DRUŠTVO NRS
Sekcija Subotica

Godišnja skupština Društva geodeta Hrvatske

Ove je godine glavna godišnja skupština održana s izvjesnim zakašnjenjem 3. i 4. travnja. Rad skupštine podijeljen je bio na dva dana, a drugog dana navečer priredeno je i drugarsko veče.

Pokazalo se da je ovakav raspored skupštine mnogo povoljniji. Dobra je zamisao bila da se priredilo i drugarsko veče, za koje su imali interesa svi članovi, samo bi trebalo u zimskom periodu prirediti ovakovih večeri što više.

Skupštini je prisustvovalo relativno velik broj članova iz Zagreba i bliže okolice, a također delegati podružnica iz Osijeka, Rijeke i Splita. Nažalost još uvijek društvo nije, iz materijalnih razloga, u stanju da privuče iz unutrašnjosti veći broj članova na ovakove sastanke.

Iz izvještaja upravnog odbora može se vidjeti, da je društvo u toku 1954. god. razvilo priličnu aktivnost unatoč činjenici, da se na njegove priredbe odazivlje još uvijek mali broj članstva.

Na teritoriji Hrvatske djeluje ukupno 520 geodetskih stručnjaka. Od toga je u društvo učlanjeno 392 od čega otpada na podružnice Osijek 68, Rijeku 58, Split 102, a Zagreb 164 člana. Jezgru članstva sačinjavaju, što je i prirodno, stručnjaci ureda za novu izmjeru, ureda za triangulaciju, te ureda za katastar. Ostali naši stručnjaci u manjim kolektivima i drugim ustanovama i poduzećima je manje aktivan, a mnogi i nisu članovi društva, tako da budućem odboru treba dati u dužnost da o tome vodi brigu. Zapaženo je da stručnjaci u privatnoj praksi većinom nisu članovi društva.

Izvještaj je naglasio da je društvo uzelo aktivnog učešća oko donošenja novog zakona o komasacijama, povodom čega su održana dva predavanja (Ing. Jednak i Ing. Mužina), u cilju upoznavanja članstva s problemima komasacija. Održan je jedan plenarni sastanak, na kome je razmotren prijedlog zakona i izabrana posebna komisija koja je trebala raspraviti i formulirati primjedbe i stanovište društva geodeta. Održano je još nekoliko plenarnih sastanaka, a također i predavanja kao prof. Macarol o utiscima iz Švicarske i Austrije, Ing. Mužina o napretku i stanju komasacija u Zap. Njemačkoj, Ing. Braum o fotogrametrijskom tjednu u Münchenu, prof. Janković o radu X. kongresa Međunarodne Unije za geodeziju i geofiziku u Rimu u septembru 1954. kao i o nekim važnim problemima o kojima se tamo raspravljalo, te o novitetima prikazanim na geodetskoj izložbi.

Može se konstatirati da se oživljava veza s podružnicama, i da treba nastojati da takova suradnja bude pojačana. U toku prošle godine održali su u podružnicama Rijeci i Osijeku predavanja Ing. Mužina i Jednak o komasacijama te Ing. Furlan o utiscima s putovanja u Ameriku.

Društvo je sudjelovalo u radu savjetovanja u Novom Sadu i bilo je zastupljeno sa 25 delegata, a naši su članovi podnijeli 3 referata. Savjetovanje je bilo dobro organizirano i doneseni su korisni i dobri zaključci. Savjetovanje o školstvu nije donijelo željenih rezultata. Mišljenja su još uvijek jako divergentna, tako da rješenje tih pitanja ostaje još uvijek otvoreno. Na-

bavkom Wildovog autografa A7 od strane Tehničkog fakulteta, a Wild A8 od strane Geodetske uprave. Naglašeno je da bi bilo potrebno povesti računa o pravilnom nagradivanju fotogrametara restitutora, da ne bi došlo do štetne fluktuacije izvježbanih restitutora radi toga što su nepravilno i nepravedno honorirani. Ukazano je na loša iskustva već postojećih fotogrametrijskih zavoda u tom smislu.

Dotaknuto je i pitanje izvođenja javnih civilnih geodetskih radova, gdje još uvijek nemamo sredeno stanje jer nema uredbe koja bi regulirala pravo na izvođenje civilne prakse. Stanje koje kod nas postoji ne bi se smjelo dugo tolerirati.

Nakon vrlo plodne diskusije u kojoj je učestvovalo brojno članstvo doneseni su zaključci, data je razrešnica starom odboru i izabran je novi upravni odbor za 1955. godinu: predsjednik prof. Ing. Mato Janković, članovi odbora Ing. Stjepan Klak., Luka Glavić geom., Dane Vukovojac geom., Ing. Veljko Petković, Katarina Pavić geom., Ing. Dragutin Mihajlović, Dr. Mirko Tomić, Vujasinović geom. U plenum odbora ušla su još po dvojica članova izabranih na godišnjim skupštinama podružnica i to: za podružnicu Osijek Stevanović Miomir geometar i Ing. Marijan Mrzović, za podružnicu Rijeka Ivan Županjić geom. i Tomo Kadun geom., za podružnicu Split Ante Bučan geom. i Ivan Klarić geom. U nadzorni odbor izabrani su Vinko Prkić geom., Ing. Josip Eisele i Ing. Stevo Jednak.

Zaključci i preporuke

II. redovne glavne godišnje skupštine Društva Geodeta Hrvatske, održane dana 3. i 4. IV. 195. u Zagrebu

Na osnovu podnesenog referata i diskusije o pojedinim problemima društvenog i stručnog karaktera skupština donosi sljedeće zaključke i preporuke:

A) Organizaciona pitanja društva

1. Razmotrivši pitanje podružnica i prijedlog da se i u Zagrebu osnuje podružnica društva geodeta, skupština smatra, da bi trebalo svestrano raspraviti ovo pitanje i koristi, koje bi se od toga imalo. Stavljaju se u dužnost budućem odboru da to pitanje raspravi i obrazloži prijedlog podnese budućoj skupštini.

2. da bi se poboljšalo materijalno stanje Geodetskog lista skupština smatra da bi bilo neophodno potrebno da se poveća pretplata. Stavljaju se u dužnost upravnom odboru da preko Saveza geod. društava poradi na tome, da se pretplata lista dove-

de u sklad s realnim troškovima oko njegovog štampanja i da se na taj način izbjegne nesigurnost u financijskom poslovanju i budžeta lista, koju izazivaju stavke predviđenih subvencija.

3. Raspravljajući o pitanju članarine DIT-u Hrvatske, a obzirom na male prihode koje ima društvo geodeta, skupština smatra da članarina DIT-u Hrvatske ne bi trebala biti veća nego što je članarina Savezu geod. društava t. j. 10% članskih prihoda društva.

4. Uvidajući potrebu stimuliranja upisa studenata na geod. odsjek Tehničkog fakulteta i pomoći dacima srednje geodetske škole, kao i slabu materijalnu opremu naših škola, skupština preporuča Geodetskoj upravi NRH

a) da nađe mogućnosti da se raspiše izvjestan broj stipendija za studente geodezije,

b) da, obzirom na stipendiranje đaka i studenata od strane kotarskih NO-a, nađe mogućnost, da ovi stručnjaci, koji su dužni stupiti nakon školovanja u službu kotara, a u sporazumu s kotarskim NO-ima dobiju potrebnu pripravničku praksu,

c) da pomogne školama bilo nabavkom, bilo darovanjem, bilo posuđivanjem za nastavu potrebnog pribora i instrumenata.

5. Skupština je razmotrila i pitanje školstva. Budući da gledišta o kvaliteti i liku budućeg geodetskog stručnjaka nisu još uskladeni stavlja se u dužnost budućem odboru da formira komisiju, koja će to pitanje proučiti i dati prijedloge te njeovo rješenje.

6. Razmatrajući pitanje nedostataka udžbenika za srednje škole i slabe mogućnosti za njihovo štampanje putem nakladnih poduzeća obzirom na mali tiraž, skupština preporučuje da se sa Geodetskom upravom razmotre mogućnosti osnivanja jednog fonda za izdavanje udžbenika i ostalih publikacija potrebnih našim stručnim školama.

7. Skupština sa zadovoljstvom prima na znanje činjenicu da je geodetska služba u Hrvatskoj napravila veliki napredak u svim smjerovima svoje djelatnosti i da je među ostalim izvršila izmjeru skoro svih većih mjesta u našoj republici. Uvidajući loše stanje u planovima na području Zagreba, koji se poslije oslobođenja naglo proširio, i s time skopčane nenrlike u normalnom geodetskom poslovanju oko izvođenja regulacionih i ostalih tehničkih poslova skupština preporučuje:

a) da se Gradskom NO-u Zagreba ukaže na potrebu izvršenja nove izmjere cijelog područja grada Zagreba u izvjesnim

prioritetnim etapama u cilju pravilnog izvođenja regulacionih radova u širem i užem smislu, uređenja posjedovnog stanja te katastra i zemljišne knjige na ovom području;

b) da se Geodetskoj upravi NRH ukaže na potrebu pomoći u izvođenju ovih radova, kako bi naš glavni grad Hrvatske imao uskoro suvremenu i solidnu geodetsku podlogu.

9. Raspravljajući o korisnosti savjetovanja o pojedinim skupinama stručnih problema, skupština prima sa zadovoljstvom izvještaj o uspješnom savjetovanju o katastru u Novom Sadu, kao i najavljenom savjetovanju o fotogrametriji i kartografiji u Splitu i Beogradu. Stavljajući se u dužnost budućem odboru da poradi da učešće na ovim savjetovanjima bude solidno pripremljeno.

Međutim skupština je ukazala također na korisnost i potrebu stručnih Savjeta pri geodetskim upravama i konstatira da se Stručni geodetski Savjet pri Saveznoj Geodetskoj Upravi nije sastao od 1948. godine unatoč brojnim organizacionim promjenama i stručnim problemima, koji su u novoj fazi našeg društvenog razvoja nastali. Skupština smatra da bi obnova rada ovog savjetodavnog tijela bila neophodno potrebna i da bi dao vrlo korisne rezultate za našu struku.

10. U vezi s nabavkom instrumenata i geodetskog pribora, kod čega je geodet-

ska služba upućena na nabavu isključivo iz inostranstva, skupština smatra, da bi bilo potrebno razmotriti mogućnosti proizvodnje jednostavnijeg mjerućeg pribora kod nas u zemlji.

11. Skupština prima sa zadovoljstvom na znanje da se i u Zagrebu osniva jedna fotogrametrijska jezgra, u kojoj će surađivati Geodetska Uprava i Geodetski odsjek fakulteta. Tom prilikom skupština ukazuje na potrebu pravilnog rješenja pitanja nagrađivanja fotogrametara restitutora, kao najbolji stimulanis za pravilno korištenje malog broja instrumenata i stručnog osoblja. Skupština smatra da je rad restitutora skopčan s velikim fizičkim i psihičkim naporom, a da pitanje njihovog nagrađivanja nije pravilno do sada riješeno. Skupština smatra da rad fotogrametara restitutora ne bi trebao biti slabije honoriran od ostalih geodetskih stručnjaka na terenu.

12. Skupština pozdravlja donošenje zakona o komasaciji zemljišta u NR Hrvatskoj, čime je riješeno jedno važno pitanje u izvođenju geodetskih radova. U cilju stručnog razvoja i na ovom području, sticanje iskustva, odgoja mladih stručnjaka u rukovođenju i nadzoru, skupština preporučuje Geodetskoj upravi NRH da preuzme preko svojih ureda za novu izmjeru u izvođenju izvjestan broj komasacija u raznim krajevima naše republike.

ZNAČAJAN STRUČNI DOGAĐAJ

Nabavkom autografa Wild A7 i A8 od strane Tehničkog fakulteta i Geodetske uprave u Zagrebu stvorena je mogućnost da se i u Zagrebu formira jedan biro za fotogrametrijsku restituciju i djelotvorni rad u ovoj stručnoj grani. Koordiniranim radom Fotogrametrijskog Zavoda fakulteta i Geodetske uprave došlo je do sretnog ishoda da se oba instrumenta smjeste na jedno mjesto, kako bi se na taj način došlo do većeg efekta i pravilnijeg korištenja pojedinih instrumenata za pojedine svrhe. Radovi na montiranju završeni su 14. V. i nakon potrebne obuke službenika Geod. uprave započet će radovi.

Povodom ovog važnog događaja održana je mala interna svečanost a 20. V. održana su dva značajna predavanja i to direktor fotogrametrijskog Instituta iz Beča Hofrat Ing. Karel Neumeier na temi »Organizacija i ekonomija fotogrametrijskog kartiranja u krupnom mjerilu«, te Prof. Dr. Hugo Kasper »Dispozicija fotogrametrijskog snimanja u vezi sa listovima karata 1:5.000«.

Oba predavača bili su gosti Tehničkog fakulteta, i naša stručna javnost ih je srdačno pozdravila.